

Lauri Johansson • Jarkko Sipilä (toim.)

LATE

Suomen pelätyimmän
rikollisen tarina

CRIME
TIME

Late

Lauri Johansson

Late

Suomen pelätyimmän rikollisen tarina

(toim.) Jarkko Sipilä

Helsinki

© 2020 Lauri Johansson ja (toim.) Jarkko Sipilä
Kannen ulkoasu Matti Vartiala / Kalevantuli
Sisuksen ulkoasu Tom Backström
Taitto Noora Ohvo

ISBN 9789522918536

Painopaikka, EU 2020

Alkusanat

Olin juuri vapautunut vankilasta. Taas kerran. Se oli tammi-kuuta 2001 ja toimittaja Mats Dumell oli pyytänyt haastattelua Rikosraportti-ohjelmaan. Suostuin. Firma tarvitsi mainosta.

Paikka oli hotelli Seurahuone aivan Helsingin keskustassa. Tietysti sviitti ja minä maksoin.

Ylläni oli Natural Born Killers -jengin liivit prosentti-merkkeineen, musta poolopaita, N.B.K.:n kultainen kaulakoru ja aurinkolasit. Varmaan ne lasitkin olivat jotain merkki-laatua. En muista. Ranteessa oli Rolex ja ilmeeni kivinen.

Kuriositeettina voin kertoa, että Keijo Vilhusen aikuinen poika makoili tuolloin melkein sammuneena sviitin sängyllä.

Juuri ennen haastattelua vedin rapsakat kokaiininokat ja siinä pölyssä tuli taas uhottua oikein reippaasti. Oli cool olla televisiossa.

”Mä myönnän olevani ammattirikollinen ja olen jopa ylpeä siitä. Pitäähän poliisilla olla kunnon haasteita. Nehän muuten tylsistyvät sinne työhuoneisiin.”

”Kenestäkään ei tule opettelemalla tai muuten tappajaa. Pitää olla syntyjään jo tappaja.”

”Mä olen ollut nyt kuusi kertaa vankilassa. Mä olen seitsemän vuotta lusinut. Koskaan mä en ole saanut väärää tuomiota, mutta lähellä on ollut. Ensimmäinen väärä tuomio kun tulee, minä murhautan sen poliisin, joka sen on aiheuttanut, vaikka saisin elinkautisen.”

”Mäkin saan joka kuukausi monesta firmasta suojelurahaa. En mä välttämättä tekisi heille mitään, mutta kukaan muukaan ei tee, koska he maksaa mulle.”

”Me tehdään mitä vaan josta saa rahaa, mutta ei me mummoja ryöstetä.”

”Jos joku on tehnyt huumeilla miljoonia rahaa ja maksaa meille siitä, että me poltetaan Linnanmäki maan tasalle... Jos se maksaa tarpeeksi, huomenna ei Linnanmäkeä ole olemassa.”

”Mulla pitäisi olla vähintään 30 000 markan kuukausitulot puhtaana käteen, että mä tulisin toimeen. Mulla menee rahaa sellainen tuhat markkaa päivässä.”

”En mä käytä kuin kokaiinia ja sitäkin vain juhlapäivinä. Mun mielestä se on luonnontuote, eikä mikään huume.”

Dumell kysyi vielä teemmekö palkkamurhia. Napakka vastaukseni oli: ”Jos uhri on sellainen, joka ansaitsee kuoleman.”

Edelleen Youtubesta löytyvää haastattelua on katsottu useampi satatuhatta kertaa. Video on osuva. Juuri tuollainen kusipää olin silloin.

Mutta video täytti silloin tarkoituksensa. Lisäjulkisuus helpotti perintätöitä. Pelote kasvoi. Tuo oli elämäni vuoden 2001. Olin silloin murhannut kaksi ihmistä ja ampuisin kolmannen yhdeksän kuukauden päästä.

Itse olin hengissä tuurilla.

Tämä kirja on kaunistelematon ja paikoin raaka tarina elämästäni 1960-luvulta 2020-luvulle. Eli aloitan suunnilleen siitä, mitä lapsuudesta muistan ja päätän elinkautisesta vapautumiseen.

Tässä kirjassa kerron miten itse näin ja koin asiat. Joku voi olla tapahtumista eri mieltä, mutta tässä kirjassa mennään minun muistini mukaan. Kirjoittakaa omat kirjanne.

En ole ollut luopio rikollisen urani aikana, enkä aloita nytkään. Eli ei kannata pelätä. Tosin olen lusunut elinkautista melkein kaksikymmentä vuotta, joten lähes kaikki törkeät rikoksetkin ovat vanhentuneet.

Käytän lähinnä lempinimiä, mutta myös oikeita, jos siihen on aihetta.

Pahaa on tehty, mutta yhteensä noin 25 vuoden lusiminen kuittaa ne yhteiskunnan silmissä. Mielestäni sen pitäisi riittää kansalaisillekin, mutta en tiedä piisaako se oikeasti. En myöskään tiedä auttaako tämä kirja vai piirtääkö se minusta vielä synkemmän kuvan.

Sen saat lukija itse päättää. Tai kuulija, jos kuuntelet tätä äänikirjana.

Olen kakkuni lusunut, enkä rikoksia enää tee. Tulin uskoon 2007, mikä mullisti elämäni. En ole ylpeä siitä mitä olen tehnyt rosvona, päinvastoin häpeän sitä syvästi.

Haluan kertoa tarinani, jotta joku välttyisi samanlaiselta kohtalolta. En saarnaa tässä kirjassa, ehkä jotain asioita moralisoin, mutta pääasiassa kerron elämäni tarinan. Siitä voi oppia ainakin sen, että rikollista elämää kannattaa välttää.

Mutta selittelyt sikseen. Tervetuloa kyytiin. Kuljettajanne on Late Hannun poika Lapinjärveltä. Kiinnittäkää turvavyöt ja varmistakaa aseenne.

LUKU 1: HANNUN POIKA

Perse

Isäni Hannu oli hullu. Todella hullu.

Synnyin esikoisena kahden ammattiautoilijan perheeseen Lapinjärven Pukaron kylässä 1. joulukuuta 1965.

Paikka on satakunta kilometriä Helsingistä koilliseen, niillä main jossa Kouvolaan kuutostietä ajettaessa on Pukaron Paroni -huoltamo. Nuoruudessani ei paikkaa ollut, sillä se avautui vasta 80-luvun lopussa. Siksi en varmaan koskaan keikannut sitä. Tuolloin keskityin jo huumekauppaan.

Ensimmäisen muistamani rikoksen tein jo 5-vuotiaana. Syylistyin sukupuolisiveellisyyden julkiseen loukkaamiseen, kun näytin poliisille persettä heidän hakiessa isääni putkaan. Olen tästä samasta rikoksesta saanut oikeudessa oikein sarkotkin joskus myöhemmin.

Isäni Hannu oli alkoholisoitunut ja väkivaltainen kuorma-autoyrittäjä. Hän löi minua usein ja kostin sen pikkuveljelleni. Uskovainen äitini Irja, ammatiltaan taksikuski, ei voinut mitään yhdelle isolle hulttiolle ja kahdelle pienemmälle.

Syksyllä 1972 piti mennä kouluun. Osasin jo kuusivuotiaana laskea, lukea ja kirjoittaa. Tosin tuona kesänä imin vielä tuttia, mihin isäni Hannu reagoi voimakkaasti. Ei perkele mene Hannun poika tutti suussa kouluun. Hän opetti minut polttamaan norttia. Niinpä siirryin tutista röökiin ja poltin noin kolme vuotta lopettaen 9-vuotiaana. Sen jälkeen en ole tupakkaa polttanut.

Lapsuuden positiivisista asioista päällimmäisenä mieleen ovat jääneet kesät Pielavedellä Pohjois-Savossa äitini synnyinkodissa. Ne menivät kalastaessa, ensin pikkupoikana mato-ongella ja myöhemmin virvelillä.

Se oli isohko maatila laajoine peltoineen ja metsäkin oli kymmeniä hehtaareja. Paikka oli järven rannalla tien päässä. Siellä oli avara pihapiiri, jossa oli lapsilla tilaa juosta ja aikuisilla tehdä töitä. Lähin naapuri oli järven toisella puolella.

Maalaismaisema oli komea ja tuolloin kesät ja talvet olivat selkeitä.

On haikeaa muistella isoisäni Taavettia, yhteisiä kalaverkkojen laskuja ja nostoja. Muistan vielä nyt lähes viisikymmentä vuotta jälkeenpäin talon kissan nimenkin. Misse – kunnan maatiaiskissa. Se istui laiturin toisessa päässä ja odotti minun saavan ongella saalista.

Ajokoirakin talossa oli, Jysky. Koira oli niin kova vetämään hihnassa, että en kerran poikasena hallinnut tilannetta. Jysky pääsi karkuun ja saatiin kiinni vasta kymmenien kilometrien päästä eräässä toisessa maalaistalossa.

Koira sai tulla sisään tupaan ja jostain syystä mieleen on jäänyt Jyskyn pierujen hirveä haju.

Vieraita riitti. Siellä olivat kesää viettävät tädit, enot ja muut tutut. Osa nukkui heinävintillä ja toisinaan – jos tila

loppui – jopa teltoissa. Muuten ei mahtunut. Aina riitti ruokaa ja aikaa kaikille.

Jostain syystä isäni Hannu ei kuulunut tähän vieraiden joukkoon, vaan oli aina poissa. Lapsena ihmettelin asiaa, mutta myöhemmin ymmärsin, ettei hän edes halunnut tulla Pielavedelle, vaan jäi mieluummin dokaamaan kotiin Lapinjärvelle.

Alkoholia käytettiin myös mummolassa, mutta se oli huomaamatonta ja vaatimatonta. Vieraat kunnioittivat isäntää ja emäntää. Taavetti ja Aune olivat hurskaita ihmisiä ja myös elivät uskoaan todeksi. Aina sunnuntaisin hiljennyttiin radion ääreen jumalanpalveluksen ajaksi ja isoisäni lauloi virsikirjasta lähetystä mukaillen. Pielavedellä kävin pyhäkouluakin.

Ukkini ja mummoni olivat menneet naimisiin 1942 ja saivat monta lasta. Heidän elämässään tarvittiin kuuliaisuutta Jumalalle.

Ensimmäisen jänikseni ammuin mummolassa. Olin noin neljätoista. Ukki sanoi Jyskyn tulevan tietä pitkin ajaen jänistä ja käski minut haulikon kanssa passiin. Sieltä se pitkäkorva kohta tuli ja pysähtyi tarkkailemaan minua matkan päästä. Nostin haulikon poskelle hitaasti ja vedin liipaisimesta.

Olin ampunut aseilla ennenkin, joten kova potkaisu ei tuntunut juuri miltään. Osuin vähän huonosti ja jouduin viimeistelemään tapon kumisaappaalla. Olin aika äijää ja suurta metsämiestä. Toisen ja ilmeisesti viimeisen jänikseni ammuin naapuritilan mansikkamaalta pienoiskiväärillä.

Olin myös hirvimetsällä ajoporukoissa, mutta siihen en tykästynyt. Ehkä syy oli se, että mielestäni hirvellä ei ollut mitään mahdollisuuksia. Tosin harvemmillä eläimillä ihmistä vastaan on.

Isoäidin valmistamat ruuat olivat todella hyviä. Tosin pie-

nenä karsastin kalakeittoa. Siinä oli ruodot mukana, mutta oli hauskaa seurata, kuinka kala meni mummin ja ukin toisesta suupielestä sisään, ja ruodot tulivat toisesta ulos.

Joku on joskus ihmetellyt kovaa nauruani. Sen olen perinyt umpisavolaiselta isoäidiltäni, joka aina nauroi ja oli iloinen. Hän löysi asioista aina sen paremman puolen.

Savolaisten positiivisuudesta käy hyvänä esimerkkinä sanonta: ”Vuan oljpa hyvä ettei ollunna kerihitimet, sanoi ukki, kun puukko seinänraosta silmään sutkahti.”

Jos nykylukija ei tiedä millaiset kerihitimet ovat, niin kerrottakoon, että niissä on kaksi terää eli ne ovat eräänlaiset sakset.

Sanonta kuvaa myös hyvin omaa asennettani. Usein on pakko yrittää löytää asioista hyviä puolia, koska muuten musertuu niiden alle. Tämä elämä ei ole helppo laji.

Maalaiskesät olivat sitä onnellista aikaa. Arki Lapinjärvellä taas kaikkea muuta.

Ensimmäisen koulupäivän muistan aika hyvin. Menin Lapinjärven kirkonkylän ensimmäiselle luokalle syksyllä 1972. Rakennus oli pieni kivinen talo, jossa oli muutama luokkahuone ja ruokala.

Kärsin vääryyttä heti ensimmäisenä päivänä. Aiheena oli suomalaisuus ja muun muassa Maamme-laulu. Opettaja kysyi, milloin Maamme-laulua soitetaan. Minä tietenkin viittasin innokkaasti ja vastasin, että silloin kun Suomi on voittanut maaottelun jääkiekossa. Vanhapiika opettajatar hylkäsi vastaukseni jyrkin sanakääntein. Minä ihmettelin reaktiota, koska olin nähnyt televisiosta, kuinka Suomi voitti USA:n ja matsin jälkeen soi Maamme.

Ajattelin koulun olevan tyhmä mesta, koska ei kerran tällaisia itsestäänselvyyksiä tiedetä ja mietinkin voisiko tällä järjestelmällä olla minulle mitään annettavaa.

Myöhemmin on selvinnyt, että olisi ollut, mutten ollut kykenevä vastaanottoon. Peruskoulu meni ihan läskiksi jo ala-asteella. Kävimme äidin kanssa kuraattorin ja muiden puheilla, mutta ei niistä apua ollut.

Opetus ei kiinnostanut. Saatoin huudella ja arvostella opettajaa luokassa. Kerran lensin luokasta käytävälle ja kuusin miesopettajan saappaisiin. Ne olivat käytävällä ja minulla kova hätä.

Pahasti häiriintynyt oli sanapari, jota minusta käytettiin. ADHD:stä ei tuolloin vielä tiedetty. Alakoulun johtajaopettaja Seppo Rönkkö oli siitä hieno mies, että hän piti meille shakkikerhoa aika usein. Sain siitä hyvän harrastuksen, joka on seurannut mukana vuodesta 1972 saakka. Muuten miehen kasvatustietoja voi pitää erikoisina. Usein juoksin rangaistuksena koulun ympäri, mutta koskaan hän ei lyönyt.

Shakista huolimatta en tullut Rönkön kanssa juttuun. Kuudennella luokalla siirryin toisen miesopettajan luokalle. Hän ei juoksuttanut, mutta löi.

Ensimmäiset kaksitoista, kolmetoista vuotta elämästäni olivat yhtä vittua Pielaveden kesiä lukuun ottamatta. Fajjalta tuli turpaan kotona lähes päivittäin ja koulussa opettajalta yhtä usein.

Faijan kanssa syntyi väkivallan kierre. Hän hakkasi, koska kuulemma pian tekisin jotain pahaa. Sain siis selkään jo etukäteen. No, minä tein, kun kerran rangaistuksenkin olin jo saanut. Kostin kiusaamalla viisi vuotta nuorempaa pikkuveljeäni, mistä seurasi uusi selkäsauna, ja kierre oli

valmis. Ei se hakkaaminen sinänsä aina tuntunut niin palhalta, koska siihen tottui. Se järkytti pientä miehen alkua, kun faija huusi kännissä, etten ole hänen poikansa.

Äitini ajoi taksia ja isä oli sitä mieltä, että olin tuntemattoman taksiasiakkaan ja äitini tuotos.

Se kasvatti, mutta väärällä tavalla. Opin hoitamaan asiat siten, että ensin löin ja sitten kysyin.

Nuoruudesta on jäänyt vituttamaan se, kuinka kylän juopot käyttivät hyväntahtoista, uskovaa äitiäni hyväksi taksi-kyhydeissä. Jos puhelin soi, äitin piti lähteä keikalle vaikka kesken ruuanlaiton.

Se oli siis kotipuhelimemme. Ei 70-luvun Lapinjärvellä ollut mitään taksitolppia tai radiosysteemejä. Kyytitarpeesta soitettiin kotona olevaan lankapuhelimeemme ja mutsi lähti duuniin.

Juopot ajoivat velaksi. Luin sitä piikkivihkoa vuosia myöhemmin ja paljon jäi äidiltä tuloja saamatta. Ilmiö tuli tutuksi myöhemmin huumekaupassa. Sanonta ”velka on veli otettaessa ja veljenpoika maksettaessa” pitää kutinsa.

Hannu ja Irja olivat menneet naimisiin joulukuussa 1962 eli kolme vuotta ennen syntymääni. Vaikka äiti oli uskovainen, lapsuuteni oli rikkinäinen. Faija oli vaan niin hullu.

Hannu oli vanhin seitsemästä veljeksestä ja hänellä oli kaksi siskoa. Alkoholi oli ongelma jo hänen isällään ja sairaus kulki suvussa, vaikka eivät kaikki veljet juoppoja olleet. Hannu joi omakotitalon ja kymppipyörä Scania-kuormurin.

Legendaarinen tarina perheen paosta paljain jaloin lumihangessa naapuriin toteutui meilläkin. Usein.

Naapurista soitettiin kytät hakemaan faija, ja palasimme äidin ja veljeni kanssa kotiin, jossa oli kylmä. Faija oli rikonut ison osan ikkunoista ja heittänyt kamat pihalle.

Muistiini on jäänyt myös kipu, kun sain remmiä solkipäällä. Pitkään. Se oli sietämätöntä.

Henkisesti vaikeinta oli katsoa voimattomana mutsin hakkaamista. Mieleen on jäänyt yksi joulu, jona äiti oli rakentanut todella hartaasti hienoa jouluhimmeliä. Olin silloin yksitoista tai kaksitoista.

No, fajia tuli kännissä himaan ja ensimmäiseksi rikkoi sen himmelin. Sen jälkeen Hannu veti äitiä kuonoon. Ajattelin tappaa isäni puukottamalla, mutta rohkeus ei riittänyt.

13-vuotiaana tuli päivä, jolloin henkirikos oli lähellä. Olin tuolloin jo isompi ja painavampi, mutta ennen kaikkea fajia oli niin kännissä, ettei kyennyt kunnolla puolustautumaan.

Olisin varmaan hiilihangolla – sitä sanottiin meillä ranshakaksi – murjonut loppuun saakka, mutta äiti tuli väliin. Paljon olen vuosien varrella tehnyt, mutta äitiäni en ikinä lyönyt. Ei käynyt edes mielessä.

Mutsi tajusi tilanteen vakavuuden, pakkasi kamani ja vei minut kirkonkylälle ystävänsä Hilkan luo asumaan. Näin alkoi aran ja herkän pojan itsenäistyminen – kolmetoista-vuotiaana ja yksin.

Isän dokaaminen koveni ja lopulta hän kuoli puliukkona puukkoon 1991. Äidin kanssa näistä ajoista ei juteltu. Ehkä olisi pitänyt. Olisiko siitä ollut jotain apua tai hyötyä? En tiedä.

Lapinjärven porukat

Äidin ystävä Hillkka teki minulle ruuan, pesi vaatteet ja piti minusta huolta. Mutta kuria hän ei pitänyt. Aloin pyöriä

kylän puliukkojen ja linnajätkien kanssa milloin missäkin. Seuraukset tiedetään nyt.

Lähinnä se oli juopottelua entisten vankien kanssa ja siivellä. Opin pitämään turpani kiinni kuulusteluissa, vaikka myönnettäköön, että yksi autovarkaus lipsahti papereihin vähän vahingossa.

Ensimmäinen varsinainen keikkani oli Lapinjärven Osuuskauppaan 14-vuotiaana kaverini Timpan kanssa. Veimme kaljaa, röökiä ja vähän rahaa. Klassinen kilikalikeikka, josta lisää kohta.

Välillä teimme poikaporukalla pitkiäkin reissuja äitini taksiautolla. Olin opetellut ajamaan sitä omin päin, koska oli pitänyt toimia fajian juoppokuskinä.

Kerran jäimme jumiin jonnekin Orimattilaan bensa loputtua. Kävelimme keskustaan ja siellä oli markkinat ruokineen ja juomineen. En muista miten hankimme bensaan rahat, mutta tuskin rehellisesti. Näillä reissuilla ei poliisi meitä koskaan napannut.

Mutta tilanne oli se, että olin 13-vuotias ilman mitään rajoituksia. Sain tulla ja mennä mieleni mukaan.

Kunnolliset kaverit ottivat etäisyyttä, kun rikokseni koenivat ja seura muuttui. Eräs koulukaverini nimesi minut Muovikassi-Hannun pojaksi. Se juontui siitä, että fajiani toikkaroil kylillä aina kaljaa täynnä olevan kaupan muovikassin kanssa.

Yläasteella yksi opettajista katsoi asiakseen kouluttaa minua fyysisesti. Syynä oli se, että levitin koulun pihan täydeltä vihreää painoväriä. Halusin nurmikon olevan vihreä, vaikka olikin talvi. Oppilaat ja opettajat saivat väriä talvi-kenkiin, eivätkä olleet kovin tyytyväisiä.

Oli jaksoja, jolloin sain ulosmenokiellon. En saanut mennä välitunneilla lainkaan ulos, vaan minun oli seistävä rehtorin kansliassa selkää suorana kaikki välitunnit. Koulun jälkeen seisominen jatkui liikuntahallissa lentopallokentän verkon kohdalla puolitoista tuntia joka päivä.

Näin suoritin aina kaksi tuntia jälki-istuntoa.

Jatkuvasta seisottamisesta huolimatta rästiin jäi 76 tuntia jälkkää, kun vihdoinkin jätin koulumaailman taakseni pitkäksi aikaa.

Tapanani oli nimittäin aina repiä tunnin lappu sitä jo ojennettaessa, mistä seurasi aina kahden tunnin maksimilappu. Ymmärrän, että kaikkea mahdollista kanssani keikeltiin, mutta koululle olin hankala tapaus. Vedin pienempiä miesopettajia välillä turpaan.

Kerran tappelin vakiovastustajani Jaskan kanssa ja pienikokoinen kemian opettaja tuli väliin käskien lopettamaan lyömisen. Vedin hänen piponsa alas silmille ja iskin hänet selälleen. Välikohtauksen jälkeen tappelu Jaskan kanssa jatkui.

Jonkun tällaisen tapauksen jälkeen rehtori lopulta ilmoitti, ettei minun enää tarvitse tulla kouluun. Minut oli erotettu.

Koulussa Porlamin yläasteella kävin viimeisellä luokalla lähinnä vain syömässä ja jäinkin ilman päättötodistusta. Käyttäytyminen oli nelonen ja liikuntaa yksi. Keskiarvoni oli 4,6, mikä kertoo koulunkäyntini koko kuvan.

Ensimmäinen keikka

Miracle on Ice 1980. Amerikkalaiset yliopistopojat voittivat jääkiekon olympiakultaa Lake Placidissa. Lapinjärvellä ei

ihmeitä koettu. Tuona helmikuuna tein Timpan kanssa sen ensimmäisen keikkani. Menimme yöostoksille Osuuskauppaan ikkunasta. Pari koria olutta, muutama toppa tupakkaa ja kassasta seitsemänkymmentä markkaa rahaa.

Alun perin keikka piti tehdä Timpan broidin Kimmon kanssa, mutta Kimmo vetäytyi viime hetkellä. Puhutin Timpan mukaan.

Suunnitelmaa oli hiottu oikein paperin kanssa näiden veljesten kotona. Tarkoitus oli tehdä ikkunaan pieni aukko, mennä sisään ja viedä tavaraa niin paljon kuin jaksamme kantaa. Olin lukenut Jerry Cottonista, ettei ikkunan rikkominen juuri kuulu, jos laittaa lasiin teippiä ennen rikkomista.

Niinpä teippasimme ikkunan, ja Cottonin vinkki piti kutinsa. Ei siitä suurta ääntä lähtenyt. Myöhemmin kytät olivat kovin kiinnostuneita siitä, missä olin kikan oppinut. En kertonut.

Lapinjärven kirkonkylän keskustassa ei edes tarvinnut odottaa sopivaa hiljaista hetkeä, koska liikennettä ei ollut. Muistan, että jännitti muttei pelottanut. Ei ainakaan enää sen jälkeen kun sisälle päästiin. Ja selvin päin tätä ei tietenkään tehty.

Oli kyllä outoa olla tutussa kaupassa öiseen aikaan.

Timppa viisaana sanoi, että ottaa vain kaksi askia röökiä, jottei kukaan huomaisi. Perustelu ei ehkä ollut pitävä, koska olimme tulleet lasin läpi ja kaataneet kännissä suksitelineitä ja muuta.

Menimme saaliin kanssa juopon Leksa-vainaan luokse. Seuraava päivä oli sunnuntai ja Leksa meni Matkahuollon eteen kaljoineen patsastelemaan. Kaikki ihmettelivät mistä

Leksa oli pyhänä saanut kaljaa, vaikka kaupat olivat kiinni. No, Osuuskauppaan oli murtauduttu.

Kytät löysivät loput saaliista Leksan kämpältä, jossa mekin kannissa makoilimme. Poliisit veivät meidät eri autoissa Loviisan poliisiasemalle. Utelut alkoivat jo autossa, mutta pidin turpani kiinni suojellakseni Timoa. Minä en rikosoikeudellisessa vastuussa vielä ollut, mutta Timppa oli jo täyttänyt viisitoista.

Poliisiasemalla kytät sanoivat koko ajan, että puhu Late sinäkin, koska kaverisi on kertonut jo kaiken. En uskonut, koska jo ala-asteella olin oppinut tuon olevan kaikkein vanhin kikka poliisin varastossa.

Poliisiaseman alakerrassa toisesta sellistä kuului huuto: ”Late!”

Se oli Timppa. Nyt ymmärrän – tuolloin en tiennyt – poliisiin laittaneen hänet lähellä sijaitsevaan selliin tarkoituksella.

”Late, puhu säkin niin päästään pois.”

“Oletko puhunut?” vastasin.

“Mä puhuin jo autossa!” Timppa ilmoitti. Hän oli kertonut kaiken jo autossa matkalla Loviisan poliisiaseman putkaan.

No, painoin kopin seinässä olevaa kutsunappia ilmoittaen haluavani tunnustaa. Uskoin, että pääsisimme vapaaksi jos kertoisin, mitä oli tapahtunut.

Timppa selosti myöhemmin, että siinä vaiheessa, kun kytät tulevat hakemaan, on turha kiistää. Poliisit tietävät jo mitä on tapahtunut. Ilmoitin Timolle, etten enää tee mitään rikollista hänen kanssaan. Olen edelleen sitä mieltä, etteivät poliisit välttämättä hakiessa tiedä yhtään mitään.

Epäiltyjä haetaan putkaan juuri sen takia, että poliisit haluavat tietää.

Tunnustuksista huolimatta vietimme kolme vuorokautta Loviisan putkassa. Sossut olivat antaneet siihen luvan. Kapinoin voimakkaasti tätä vastaan. Olin vasta neljätoista, enkä ollut rikosoikeudellisessa vastuussa.

Ei se auttanut mitään, kuten ei koppihoitokaan. Kaksi-kerroksinen kiviseinäinen Loviisan poliisiasema ja erityisesti sen putka tulivat minulle tutuksi ennen kuin täytin viisi-toista, ja myöhemmin vuosina erittäin tutuksi.

Timppa sai törkeästä varkaudesta 800 markkaa sakkoa, jonka hänen fajjansa maksoi.

En tiedä laitetaanko alaikäisiä nykyisin putkaan kolmeksi päiväksi ilman mitään virikkeitä, mutta se oli taas yksi etappi rikollisella urallani. Minusta tuli linnajätkä. Huomasin pärjääväni paineen alla ja uhmani kasvoi reissu reissulta.

Suunta oli ollut tiedossa jo aiemmin. Minua koulussa kurittanut opettaja profetoi minusta tulevan linnajätkä, ja tiesin sen itsekin viimeistään 13-vuotiaana muuttaessani pois kotoa. Seurani ja toiminta veivät siihen suuntaan.

Olen aina kokenut sellaista uhmaa, että asiat on pitänyt viedä päätyyn saakka. Minulle se tarkoitti jopa vastustajien murhaamista pitkästä linnareissusta tai kuolemanvaarasta välittämättä.

Jouni

Jouni oli 70- ja 80-luvulla Lapinjärven tunnetuin rikollinen. Tosin pikkuserkkuni Rosvo-Antti taisi jossain välissä jakaa tittelin. Itse sain kyseenalaisen kunnian myöhemmin.

Olin tutustunut itseäni vähän vanhempaan Jouniin jalkapallon ja jääkiekon yhteydessä. Jouni oli ylivoimaisen kova ikäistensä joukossa molemmissa lajeissa ja minä nuorempana hakeuduin aina hänen joukkueeseensa, eli voittajan puolelle.

Jouni tutustui alkoholiin, ryhtyi hölmöilemään ja päätyi linnaan. Ihailin häntä.

Jounista tuli kaverini ja lopulta hän otti minut keikalle. Se oli marraskuun viimeinen päivä 1980 eli olin vielä nippa-nappa alle viisitoista. Päivän alle.

Murtauduimme tanssipaikkaan ikkunasta. Saaliimme oli tupakkaa, pullaa ja muutama kymmenen markkaa.

Jäimme kiinni. Minä vältin rikosvastuun, Jouni ei. Tällä kertaa minua ei edes pidätetty, vaikka kiistin rikoksen. Jounikin kiisti, mutta sai vuoden ehdotonta, mikä saaliiseen nähden oli kova tuomio. Parasta oli se, että Jouni piti minua kovana jatkänä, koska en vasikoinut häntä. Se tuntui mahtavalta.

Jounin jouduttua vankilaan olimme kirjeenvaihdoissa.

Ei meistä ystäviä pidemmän päälle kuitenkaan tullut. Jouni tappoi vuonna 1991 isäni. Hän löi tukkihumalassa ollutta isääni puukolla kolmetoista kertaa.

Lapsuuden toiveeni isän kuolemasta kävi toteen. Pitäisi olla varovainen siinä mitä toivoo. Tuolloin 90-luvun alussa kuolema harmitti, koska olin saanut välini Hannuun kuntoon. Äiti ja isä olivat jo eronneet ja isä pyöri kylillä puliukkona.

Lapinjärvellä käydessäni vierailin aina fajian saunamökissä. Sain jopa vuorokauden loman Sörkämästä toukokuussa 1989 isän 50-vuotispäiville.

Samaan saunamökkiin isän elämä päättyi. Jouni oli juopotellut ja syönyt tabuja kotonaan Kouvolassa. Hän oli riidellyt naisen kanssa ja tuli Lapinjärvelle huonolla tuulella. Jouni oli mennyt isäni saunahuoneeseen, jossa Hannu makasi ruumiinavauksen tuloksen mukaan 4,2 promillen laskuhumalassa.

Jouni väitti isäni tulleen hänen päälleen kirveen kanssa. Sitä voi uskoa tai olla uskomatta. Isäni oli humalassa aggressiivinen ja jos hän oli vähänkin hereillä, niin riitaa on voinut olla. Hannu ei pitänyt tätä Jounia juuri minään.

Joka tapauksessa Moran iskuista kaksi oli selässä ja yksitoista rinnassa. Arvelisin, että kaksi ensimmäistä iskuja on lyöty mahallaan makaavaa miestä selkään, jonka jälkeen hänet on käännetty ja lyöty lisää rintaan. Faija oli uhonnut useasti kännissä, että tarvitaan kolme puukoniskua ennen kuin hän edes hermostuu. Nyt tuli kolmetoista, eikä hän ehtinyt hermostua.

Jouni jatkoi naapuriin, jossa hän puukotti kahta muuta juoppoa hengenvaarallisesti. Molemmat saivat pahoja vammoja ja toinen joutui pyörätuoliin ainakin joksikin aikaa.

Jounin tuomio oli hätkähdyttävä. Hän sai taposta ja kahdesta tapon yrityksestä vain 5 vuotta 7 kuukautta. Toki mielentilatutkimuksessa hänet oli todettu alentuneesti syntakeiseksi. Todettakoon erityisesti, että niissä papereissa luki muun muassa “älyllisesti heikkolahjainen”.

Tietysti siinä isän tapon jälkeen syntyi kostoajatuksia, mutta lupasin äidilleni ja Jounin äidille, etten tee Jounille mitään jos tämä pitää perheestään huolen.

Mutta tämä mies oli siis idolini teininä.

Tapsa

Tapsa kuului 80-luvun alun Lapinjärven kavereihini. Hänen kanssaan tuli tehtyä murtokeikkoja eri puolilla Uuttamaata. Yksi on jäänyt erityisesti mieleen. Silloin oli hengenlähtö lähellä. Vuosi oli 1981 ja olin viisitoistavuotias.

Kesäyö oli valoisa. Murtauduimme Lapinjärvellä kauppaan ja olin kiipeämässä korkeammalla sijaitsevalle ikkunalle. Tapsa auttoi alla.

Yhtäkkiä kuului kova pamaus, ja Tapsa hävisi jonnekin. Irrotin otteeni ikkunalaudasta ja hyppäsin takaisin maahan. Silloin selvisi mikä sen pamauksen oli aiheuttanut. Se oli haulikko, joka nyt työntyi vatsaani. Asetta piteli lihava mies, jonka päättelin kaupan omistajaksi. Viina haisi ja huomasin sormen liipaisimella. Tuore laukaus kaikui vielä korvissa.

Pelotti hirveästi. Olisi pelottanut minkä ikäisenä tahansa.

Äijä uhkasi ampua minut tämän tästä, mutta viimein poliisit tulivat paikalle ja ottivat aseensa ukolta pois. Se on ainoa kerta, jolloin olen ollut tyytyväinen poliisin tulosta keikkapaikalle.

Se ei koskaan selvinnyt, miten ukko osui kaupalle tuolloin. Ehkä hän oli itse nähnyt meidät tai joku soitti hänelle, että kauppaan murtaudutaan.

Päädyin poliisiauton takapenkille ja matkalla sain sinne seuraa. Poliisiauto ohitti puhelinkopin ja toinen kytistä huomasi jonkun olevan sisällä. Tapsa yritti soitella itselleen kyytiä ja saikin sellaisen. Loviisan poliisiasemalle, kuten minäkin.

Opin sen, että hengenmeno voi aina olla sekunnin tai kahden päässä. Koskaan ei voi tietää paljonko elämää on jäljellä.

Linnanmäki

Ei elämä ollut pelkkää rikosta tuolloin. Kesällä 1982 sattui ikimuistettava juttu. Jimmy Groovy -taiteilijanimeä käyttänyt loviisalainen rokkari pyysi minua seurakseen Suosikin järjestämään Rock and roll freestyle -tanssikisaan.

Osallistuimme alkukarsintoihin ja Jimmy oli varma, että hän menee osakilpailusta jatkoon, eli Linnanmäen finaaliin. Toisin kävi. Osakilpailun voittaja kuulutettiin ja se olinkin minä. Olin kannipäissä twistannut itseni kisan voittoon.

Loppukilpailu oli kuumana kesäiltana Lintsin päälavalla. Katsojia oli tuhansia. Finalisteja oli viisi ja biisinä Shakin' Stevensia. Se ei mennyt hyvin. Jännitti ja epäonnistuin.

Onneksi meitä ei laitettu paremmuusjärjestykseen, vaan ainoastaan voittaja julkistettiin. Hän oli kisan ainoa kimma. Mutta olihan se kokemus tanssia livenä Lintsin lavalla katsojien edessä.

Silloin tapasin myös Suosikin toimituksessa legendaarisen Jyrki Hämäläisen. Olen aina ollut kova Elvis-fani ja Hämäläisen kätteleminen taitaa olla sillä saralla kovin saavutukseni, sillä Hämäläinen on kätellyt Elvistä. Kättelin siis kättä, joka oli kätellyt Elvistä.

Nykyinen listani maailman kovimmista kundeista on: 1. Jeesus, 2. Elvis ja 3. Timo Jutila.

Isojen poikien seuraan

Lapinjärven Matkahuoltoa ja sen yhteydessä olevaa baaria piti Orvo perheineen. Hän oli tullut Lapinjärvelle Sodankylästä.

Meillä oli Orvon kanssa väliin pientä kahnausta ja murtau-
duin siihen luokkuun ainakin neljästi.

Rakennus oli yksikerroksinen harjakattoinen talo lähellä
kuutostietä keskustan ulkopuolella. Parkkitilaa oli autoille
ja busseille, joten rakennus oli saareke asfaltin keskellä.

Yhtenä jouluna menin baariin kännissä ja tyhjensin sin-
ne jauhesammuttimen. Omistajilla meni se joulu siivotessa,
jotta paikka saatiin pyhien jälkeen auki. Tuollainen hävettää
vieläkin.

Syksyllä varastimme Tapsan kanssa baarinpitäjän avolava-
Volkswagenin. Olin aiemmin vienyt auton avaimet virtalukosta
ja välillä kävimme öisin ajelemassa. Kukaan ei huomannut mi-
tään, kun auto pysyi suhteellisen siistinä ja palautimme sen
samaan paikkaan, josta se oli otettukin.

Tällä kertaa jäimme kiinni. Ajoimme Tapsan kanssa Ha-
minaan tyttöystäväni Pian luokse. Paluumatkalla eräässä
hiekkatien mutkassa vauhtia oli liikaa ja vedin auton katol-
leen. Tapsalta meni rytinässä taju ja Pian kanssa pelkäsimme
hänen kuolleen. Niin ei onneksi käynyt.

Turmapaikalta oli kotiin vain muutaman kilometrin mat-
ka, joten kävelimme.

Auto tietysti löytyi ojasta katolleen ajettuna, ja minuahan
siitä epäiltiin. Se oli ensimmäinen kerta, jolloin minut vangitiin.
Tuohon aikaan epäiltyä sai pitää pidätettynä komisarion
päätoksellä jopa seitsemäntoista päivää. 90-luvun uudistuk-
sessa aikaa leikattiin. Nykyisin poliisi saa pidättää kolmeksi
päiväksi, ja sen jälkeen – jos perusteluja on – käräjäoikeus voi
vangita.

Olin Loviisan tutussa putkassa viikon ja sen jälkeen minut
siirrettiin Helsinkiin Katajanokan vankilaan. Olin kuusitoista-

vuotias ja nyt ensimmäistä kertaa isojen poikien seassa.

Vankibussissa olin niin äijää, olin sentään ollut kokonaisen viikon putkassa. Pidin sitä kovana suorituksena. Omas ta mielestäni olin maailman kovin jätkä. Ja suuntana oli vielä legendaarinen Nokka.

Katajanokan tiilivankilan kellarikerroksen pieni matkaseili paljasti realismin. Ankea ja ahdas selli oli täynnä seinäkirjoituksia. Ruokakaan ei kovin hohdokasta ollut. Mietin mihin olin tullut.

Päädyn nuorisopäättyyn. Siellä ei ollut tilaa kuin yhdessä sellissä kahden punkan välissä pikilattialla. Siihen vain patja. Ja tervetuloa vankilaan.

Raaka-Arska ja Ahti olivat ensimmäiset sellikaverini ikinä. He vetelivät sāngyissään sātkää ja karistelivat tuhkat päälleni. Opin vankilassa sietämään sātkätupakan kāryä. Oli pakko. Linnassa tehdastupakoita polttavat vain Vilhusen Keijo ja hänen kaverinsa.

Stadilaiset kovikset pitivät minua maalaispoikana. Sopeuduin nopeasti ja sain slangin haltuun, jotten vaikuttanut ihan juntilta.

Pampuilla oli kongeilla – nämäkin sanat opin – listat kundeista ja muutaman kohdalla luki ”putsari”. Ajattelin heidän olevan jotain stadilaisia taskuvarkaita. Sekin selvisi, että kyse oli puhdistajavangista, joka jakoi ruuan ja siivosi ekstrapalkkaa vastaan.

Ahti on nyt jo kuollut. En muista oliko se jokin tauti vai överit, eikä sillä ole väliäkään. Arskan olen nähnyt pyörivän kadulla. Hän on aika pihalla oltuaan parikymmentä suvea hoidossa Niuvanniemessä ja Mustasaassa. Minä puolestani kirjoitan tätä kirjaa elinkautistuomiolla.

Nokalla oltiin nuoria poikia unelmineen. Arska haaveili isoista pilvikaupoista ja sitä kautta sievoisista summista. Toisin kävi.

Selli oli niin sanottuja paljusellejä, eli yöllä tarpeet tehtiin muoviämpäriin, joka aamulla tyhjennettiin. Sain tehtäväksi pestä pyykki. Vaihtuvuus osastolla oli nopeaa. Onneksi pääsin aika pian kahden hengen selliin ja omaan sänkyyn.

Nokalla sellikaverinani oli myös eräs Pauli Saastamoinen.

Oli minullakin epämääräisiä kuvitelmia rikkauksista, helpposta elämästä ja siitä, että jotain suurta tulisi tapahtumaan. No, onhan tässä kaikenlaista tapahtunut, muttei mitään suurta. Olen lusunut kaksikymmentäviisi vuotta, joten ei ole kannattanut. Omista valinnoista tämä on ollut kiinni.

Mutta kannattaako rikos? Jos et osaa vastata, olet vitun tyhmä.

Hässäkkä Matkahuollossa

Tämä olikin vakavampi hässäkkä. Oli lauantai-ilta keväällä 1983 ja olin vapautunut Katajanokan vankilasta edellisenä päivänä. Olin siis seitsemäntoista.

Eräs kovanaama istui Lapinjärven Matkahuollon baarisissa ja esitteli minut naiselleen: ”Tässä on Late, nyrkillä tapettava pikkukonna.” Aggressioni heräsivät ja kysyin, mitä hän mahtoi sanoa? Povitaskussani oli Koskenkorvapullo, josta olin juonut puolet.

Kaveri toisti sanat ylimielisesti ja aikoi nousta seisomaan.

Otin pullon povesta ja yritin ensin rikkoa sen lyömällä pöytää vasten. Se ei onnistunut ja alkoi tulla kiire. Kaveri oli isokokoinen ja ilmeisen selvä.

Iskin häntä kovaa pullolla päähän. Viinapullo rikkoutui ja ryhdyin tikkaamaan rikkinäisellä pullolla. Löin ympäri päätä sen tarkemmin mihinkään tähtäämättä. Jälki oli paha ja verta valui.

Tilanne päättyi sivullisten otettua minusta kiinni. He pitivät minut aloillaan poliisin saapumiseen saakka.

Minä lähdin poliisiautolla ja hän ambulanssilla. Sittemmin kaveri on suhtautunut minuun asiallisemmin. Matkani vei Loviisan putkan kautta takaisin Nokalle ja rikokseksi kirjattiin törkeä pahoinpitely.

Ehdin siis olla vapaana vuorokauden.

Hässäkkä syntymäpäiväjuhlilla

Jatkoa seurasi. Hässäköitä oli jatkuvasti, mutta seuraava vakavammaksi luokiteltava tapahtui heinäkuussa 1983. Loviisassa oli erään tytön syntymäpäiväjuhlat, jonne menimme muutaman kaverin kanssa humalapäissämme kuokkimaan.

Ystävääni lyötiin ja yritin selvittää tapahtunutta. Se päättyi siihen, kun joku todella iso kaveri tyrmäsi minut. Puheiden perusteella hän saattoi olla töissä armeijassa, varmasti en tiedä.

Olin hetken tajuttomana. Virottuani suuntasin juhlatalon keittiöön, josta löysin uudenkarhean fileerausveitsen. Otin sen mukaani ja lähdin etsimään nyrkkisankaria. Tarkoitukseni oli selvä: tappaisin hänet, jos kerran ei voinut neuvotella.

Eteeni osui porvoolainen karateharrastaja, joka otti valmiusasennon. Hän komensi kovalla äänellä: ”Pane se puukko pois, kun et osaa sitä käyt...” Lause jäi kesken, koska olin jo katkaissut karatekalta ruokatorven, äänijänteet ja laskimot.

Vaikka olin viiltänyt kurkun auki korvasta korvaan, niin onneksi valtimot säilyivät ehjinä ja aivot saivat verta. Poika ei kuollut, koska selvin päin paikalla ollut tyttö osasi soittaa apua ja antaa ensiapua. Paikalle tuli lääkäriambulanssi ja puukotukseni uhri sai monta litraa verta suoniinsa matkalla sairaalaan.

Muuten hän olisi kuollut, mikä oli tarkoitukseni.

En viisastunut tästäkään, kusipää kun olin. En pitänyt sitä juuri minään, että olin lähes tappanut ihmisen. Se harmitti, ettei monikaan koulukaverityöistäni halunnut enää kirjoitella kanssani vankilaan.

Päädyin taas Loviisan tutuille pahnoille. Juttu siirtyi tällä kertaa keskusrikospoliisiin tutkittavaksi. Minäkin päädyin Ratakadun selliin. Siellä mietin surkeuttani ennen Nokalle siirtoa.

Ratakatu 12 -talossa on vuosikymmenten mittaan ollut monenlaista viranomaista Etsivästä keskuspoliisista Valpoon, Krp:hen ja Suojelupoliisiin. Aikanaan 1920- ja 30-luvun kuumina vuosina rakennuksen kellariselleissä säilytettiin ja myös kidutettiin kommunistivankeja. Joku taisi kuollakin.

Pienet putkat olivat tuolloin 80-luvulla aika alkeelliset. Punkka oli taittuvaa mallia ja se kiinnitettiin päiväksi seinään munalukolla. Jos halusi päivisin maata, se piti tehdä lattialla.

Lakanat olivat paperia ja punkassa oli myös peitto ja tyyyny. Toki huoneessa oli tuoli, mutta se oli pultattu lattiaan. Ikkuna oli aika pieni ja sen verhot olivat raudasta eli siinä oli kalterit. Lohduton hehkulamppu loi hämärää valoa.

Onneksi pääsin aika pian Nokalle.

Sain syytteen tapon yrityksestä. Juttua käsiteltiin myöhemmin Loviisan raastuvanoikeudessa, ja muistan, kuinka

avustajani hermostui. Tuomari kysyi minulta, oliko tarkoitus tappaa, johon vastasin, että: ”Oli ja vituttaa kun ei kuollut.”

Siinä on avustajan vaikea kääntää juttua törkeäksi pahoinpitelyksi.

Minut lähetettiin mielentilatutkimukseen Lapinlahden sairaalaan Helsinkiin. Tutkimuksessa oli haastatteluja ja erilaisia testejä. Yksi testeistä oli verensokerin rasituskoee tai jotain sen tapaista.

Siinä piti olla pitkään syömättä ja juomatta. Sitten otettiin verikokeita ja samalla nautittiin sokerijuomaa. Minulla todettiin se tyypillinen suomalainen rähinägeeni, eli jos nautin alkoholia, veren sokerit laskevat niin alas, että minusta tulee väkivaltainen.

Mielentilatutkimuksessa minulla todettiin persoonallisuushäiriö, jonka osalta viitattiin myös väkivaltaiseen isään. Raastuvanoikeus totesi minut alentuneesti syyntakeiseksi.

Eli minulla oli fyysinen vaiva, taipumus väkivaltaan ja henkisiä ongelmia. Ymmärtänette miksi en juo enää viinaa.

Sain nuorena henkilönä tehdystä tapon yrityksestä rangaistukseksi 2 vuoden 8 kuukauden vankeustuomion.

Oikeus ei määrännyt minua vangittavaksi, vaikka aiempia tuomioitakin oli kertynyt.